

# Maedi Visna/CAE-kontroll hos får och get 2025

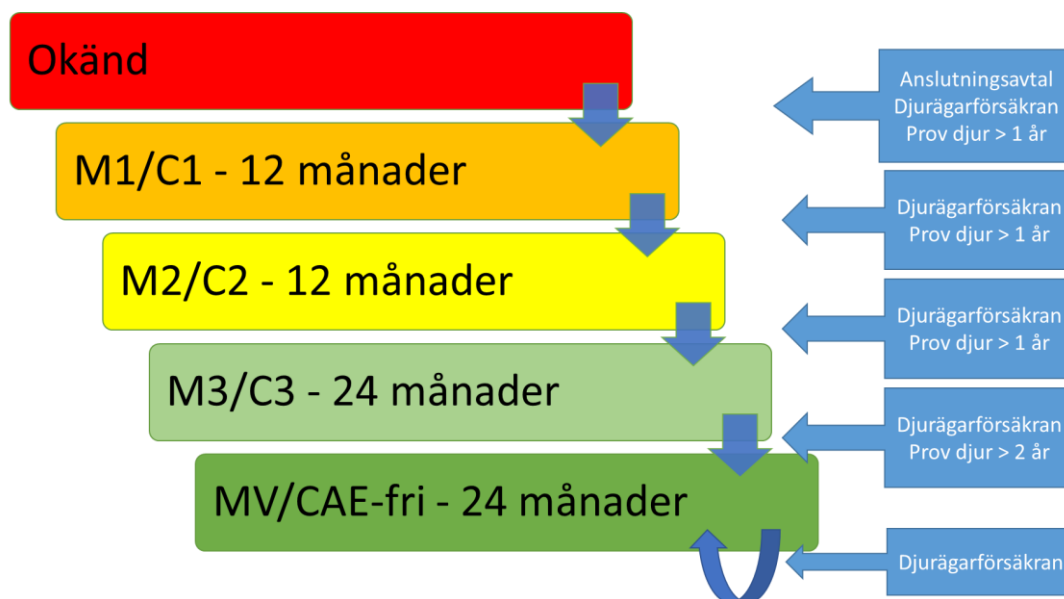
## Bakgrund

Maedi Visna (MV) och Caprin Artrit Encephalit (CAE) är mycket närbesläktade virussjukdomar som drabbar får och get och som orsakas av Små idisslares lentivirus (SRLV). Infektion hos ena djurslaget kan vara en smittkälla för det andra djurslaget. Det går inte heller att skilja MV och CAE åt med den vanliga testmetodiken. MV/CAE är obotliga sjukdomar och tillgång till vaccin saknas. Virusets sprids via råmjölk, mjölk, blod, saliv och luftvägssekret/noskontakt. Virus kan också spridas indirekt via kläder och redskap. Det vanligaste sättet som MV/CAE sprids mellan besättningar är utbyte av livdjur.

MV/CAE har lång inkubationstid och kan ligga dold i besättningen under lång tid och orsaka kliniska symptom först efter flera år. Tidiga tecken på MV/CAE i en besättning är ofta diffusa, som till exempel ojämn tillväxt, förhöjd dödlighet bland lamm/killingar samt kroniska juverinflammationer. Typiska symptom på långt framskriden SRLV-infektion ses hos äldre får framför allt i form av andnöd eller kraftig avmagring. Hos äldre getter yttrar sig symptomen i första hand som ledinflammationer, men även lunginflammationer och avmagring kan ses. Även yngre getter kan utveckla symptom och då i första hand neurologiska störningar (vinglighet och förlamning).

Genom blodprovstagning är det möjligt att påvisa infektionen i ett tidigt skede, innan symptomen har uppkommit. Tidig diagnostik är viktigt för att kunna bekämpa sjukdomarna och därmed förebygga smittspridning inom och mellan besättningar. Sjukdomarna kontrolleras och bekämpas med hjälp av kontrollprogrammet MV/CAE-kontroll hos får och get. Programmet har som mål att förhindra spridning av sjukdomarna samt att bekämpa dem för att på sikt kunna få Sverige fritt från SRLV. Ett viktigt delmål är att skapa en SRLV-fri livdjurshandel.

Programmet är uppbyggt på en serie kontrollbesök. Efter varje godkänt kontrollbesök erhåller besättningen en status som stegvis ökar (figur 1). När besättningen uppnått MV/CAE-fri status görs inte fler rutinmässiga kontrollbesök utan besättningens friförklaring förnyas vartannat år genom ett granskningsförfarande av besättningens djurkontakter.



*Figur 1. Flöde över hur en besättning avancerar i kontrollprogrammet*

## Resultat och Diskussion

Under 2025 har drygt 8 000 blodprover från MV/CAE-kontrollen analyserats vid SVA.

Vid 2025 års slut var 3 160 besättningar anslutna till programmet. Majoriteten av de anslutna besättningarna har M3/C3- eller MV/CAE-fri status. MV/CAE-smitta konstaterades i en fårbesättning ansluten till kontrollprogrammet under 2025.

Kontrollprogrammet fungerar väl och bedöms ha uppfyllt sina mål och syften under 2025.

Programmet fyller en viktig funktion både djurvälståndsmässigt och produktionsekonomiskt genom att skapa förutsättningar för en livdjurshandel med SRLV-fria djur. Med det långsiktiga målet att skapa underlag för att kunna friförklara Sverige från SRLV behöver antalet anslutna besättningar öka. Det är viktigt att programmet har en hög säkerhet till en rimlig kostnad och att utformningen av regelverket är funktionellt för att få med så många besättningar som möjligt i programmet. Programledningen arbetar kontinuerligt med att underlätta administrationen för anslutna djurägare.